

JUSTITSMINISTERIET

Den 7. september 1973.

Notat om forholdet mellem grundlovens § 71, stk. 6, og disciplinarmidlet „tilbageholdelse på tjenestestedet“ i udkastene til love om ændring af lov om civilforsvaret og lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde.

1. Ved lov nr. 216 og lov nr. 218 af 26. april 1973 er der gennemført væsentlige ændringer af henholdsvis den militære straffe- og retsplejelovgivning. Som et led i reformen er de særlige militære strafarter vagt-arrest og kvarterarrest blevet afskaffet, medens området for anvendelsen af disciplinarmidler til gengæld er blevet udvidet. Der henvises i det hele til kapitel 15 i den militære retsplejelov.

Som følge heraf har indenrigsministeriet udarbejdet forslag til ændring af civilforsvars- og civilværnepligtslovene med henblik på at søge tilvejebragt ensartede regler om straf og disciplinarmidler for de forskellige grupper af værnepligtige. I denne forbindelse er der rejst spørgsmål om, hvorvidt det vil være foreneligt med grundlovens § 71, stk. 6, uden domstolskontrol at indføre disciplinarmidlet „tilbageholdelse på tjenestestedet“ i de nævnte love.

Om anvendelsen af dette disciplinarmiddel bestemmer den militære retsplejelovs § 38, stk. 2, at tilbageholdelsen ikke må udstrækkes ud over 14 dage. Forsvarsministeren er i øvrigt bemyndiget til at fastsætte de nærmere regler om anvendelse af disciplinarmidler, jfr. § 38, stk. 3. Det er over for justitsministeriet oplyst, at der for tiden er nedsat en arbejdsgruppe under forsvarsministeriet med den opgave at udarbejde sådanne regler.

Afgørelser vedrørende pålæg af disciplinarmidler kan efter den militære retsplejelovs § 43 forlanges forelagt et disciplinærnævn til afgørelse med rekurs til et ankenævn. Ankenævnet, der oprettes af forsvarsministeren, består af en formand og to andre medlemmer. Formanden skal være en civil person, der opfylder betingelserne for at kunne beskikkes som lands-

dommer. De øvrige medlemmer er generalauditøren og en advokat, der udpeges af Advokatrådet, jfr. § 43, stk. 4. Ankenævnets afgørelse kan ikke indbringes hverken for forsvarsministeren eller for domstolene.

Ved indførelsen af disciplinarmidlet „tilbageholdelse på tjenestestedet“ i civilforsvars- og civilværnepligtslovene er det forudsat, at den endelige afgørelse med hensyn til tilbageholdelsens lovlighed på tilsvarende måde skal træffes af ankenævn uden mulighed for at få afgørelsen prøvet ved de almindelige domstole. Ankenævnene tænkes sammensat på samme måde som ankenævnet efter den militære retsplejelov, dog at der i stedet for generalauditøren udpeges en statsadvokat efter justitsministerens bestemmelse.

2. Bestemmelsen i grundlovens § 71, stk. 6, har følgende ordlyd:

„Stk. 6. Uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.“

Reglerne i grundlovens § 71, stk. 6, om kontrollen med administrative frihedsberøvelser blev indsat ved grundlovsændringen i 1953. Baggrunden herfor var et ønske om at indføre en mere effektiv retskontrol med de kvalificerede indgreb i den personlige frihed, der har karakter af frihedsberøvelse.

Ved bedømmelsen af forholdet mellem grundlovsbestemmelsen og de påtænkte regler om disciplinarmidlet „tilbageholdelse på tjenestestedet“ i civilforsvars- og civil-